

Prisplata na Šibeniku
na tromjesečje 3 Kr.
na polgodine 6 Kr.

Predplata u Šibeniku
sa donosanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Predplata i pisma šalju se
Uredništvu. Neprankirana su
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zabavne itd.
tiskaju se po 20 para redak
= ili po pogodbi. =

Nadzor seoskih blagajna

Tko shvaća cilj i duh seoskih blagajna, zna da su one veoma potrebite svukuda, a najskolji po našim selima i varošima, gdje žive s jedne strane naš posjednik i tožak, a s druge rukovet ljudi, koji celo ono pčinstvo izrabljuju i gule. Pučanstvo u Dalmaciji mnogo je trpjelo kroz cielu prošlost, ali jedna od najvećih njegovih nevolja je upravo današnji seoski lihvar.

Ovaj sisavac seljačkih truda i muka ne da našem tečaju odahnuti, ne da mu napredovati, već ga drži u svojoj vlasti kao prvog roba. Težak radi, nastoji, sije, sadi, kopu, lomi se, a cijeli plod njegovog truda ide u ruke lihvara. I nema mu spasa, da bi se izkoptao iz te nevolje, jer nije još ni podmirio stari račun, treba mu se iznova dužiti. I tako to ide iz godine u godinu, od bčca na djecu, na unučad.

Od nekoliko godina počelo se i u ovom pogledu kretati na bolje ili barem na isto se diljem Dalmacije ljudi, koji su nastojali i nastoje, da se na bolje kreću. Nego, kako se počelo, mislimo da se ne će doći do žudjenog cilja. A tomu je glavni uzrok, što se blagajne ne udejavaju prema pravom cilju i što im manjka vještog rukovodjenja i nadzora.

Mi smo o ovoj stvari htjeli već davno pisati, još prigodom parnice bivšeg blagajnika, ali htjeli smo da čujemo prije glas drugog našeg novinstva. Pa dobro. O onoj parnici nije nitko pisao nego posve u kratko jedina „P. C. Hrvatska“. Druge novine nisu se ni obazrele, sa svim da je ona parnica i preveć znamenita, a da se moglo preko nje mukom preći. Ona parnica nam je dokazala, da je u Dalmaciji obstojala jedna seoska Blagajna, koja nije u nijednom pogledu odgovarala svojoj svrsi, premda je bila pod nadzorom Zemaljske Odbora. Ova okolnost je od tolike važnosti, da se nije snujelo preko nje mukom proći.

Bio je osuđen! To je bilo sve, što se javilo, ali to nije bilo dosta. Moralo se još nadodati — a to smo mi donieli, — da svrha blagajne nije bila kakova treba da bude, i da uprava nije sposobna, a nadzor uprav nikakav.

Ova Blagajna nije imala u redu svoje knjige; nekih važnih knjiga, kao što je ona „naredbe starenstva“, zapisnik sjednica ravateljstva, nadzornog odbora, skupština itd. nije u njoj ni bilo. Ključne držao je sam blagajnik, on je radio sve i kako je htio. Ču se dužio, vraćao, trgovao sve kako je sam odlučivao. On je poslije toga falsificirao i pronevjerio. Došao je na obtuženičku kluhu i bio je pravom osuđen. Ovo je nauka drugima. Ali iz te nauke treba crpiti i zaključke, a ti su da seoske blagajne mogu raditi i uspjevati samo ondje, gdje se radi kako treba. T. j. gdje se vieća, gdje je uprava na svom mjestu i gdje je nadzor, a osobito nadzornik opredjeljen za to od Zemaljskog Odbora, revan u svom poslu.

Puštati, kao u Šepurinu, da posluje jedna blagajna, gdje se u poslovanje i bilježenje ne razumije nego samo jedan čovjek, veoma je pogibeljno. Puštati da kao u Šepurinu postoji jedna blagajna, koja nema svoje knjige u redu nije dopušteno. Puštati da to stanje potraje kroz više godina nije savjestno.

A ovo stanje trajalo je u Šepurinu više godina.

Dakle što treba raditi?

Jasno je i bistro. Putujući učitelji za drugarstva u Dalmaciji ne bi smio otvarati blagajne, ne bi smio pustiti da posluje blagajne, koje nisu za to prikladne. On bi morao u dotičnim mjestima učiti po više dana članove uprave u poslovanju. On bi morao strogo paziti na *novčano poslovanje*, ja ne na gluposti i pedanterije birokratične. On

bi morao nastojati, da uprava radi, odlučuje o novcima i zajmovima, a ne blagajnici, on bi morao gledati, da svaki trošak ima svoje pisane dokaze, namirnice, pisma i. t. d. On bi u jedan rič imao paziti, da u blagajnam imaju glavnu rič dražinari i upravitelji, a blagajnicima bi dao samo ono, što ih ide.

Ovakvo mora biti u našim blagajnam, ako li ćemo da se osjetiti sve ono dobro, što blagajne mogu našoj zemlji donieti.

Poslie svaga ovoga napreća dužnost blagajna bi morala biti, da odkupi od ciloga duga svoje družinare, koje ce ona tek tada moći moralno i materialno štiriti i uzgajati u napredku. Uz dobru upravu i dobar nadzor svaka blagajna bi se na to mogla odlučiti i onda bi tek naša Dalmacija imala od seoskih Blagajna dolikuću korist. Ako se blagajne budu držale jedino malih zajmova, one će biti samo na štetu, a ako nad njima ne bude strukovnog, *trgovačkog* nadzora, onda su uzaludne i bolje da ih nema.

Do koga je dakle, nek providi! Stvar je veoma važna.

MAROKO

Ime ove drevne muslimanske države susrećemo danas u stupcima svih novina. — Cijela svjetska štampa piše o njoj. — Nije se tome čuditi. Znamenita konferenca koja je jučer započela u Algeirasu tako je važna, da može imati velikih, nedoglednih posljedica za odnošaje glavnih industrijalnih evropskih država, koje se sad nadmeću u tome, kako ve koja Maroku izkazati više razpoloženja, da ga brani i štiti.

Zašto su pak te industrijalne evropske države svrstale oko na „zapadnog bolestrika“, nije teško razumjeti. One traže novog polja, hoće da svojoj trgovini otvore nove puteve i u tu svrhu moraju odklanjati sve, što ih u tome priči, što im otežava svaki podhvat u tome pravcu.

Najviše su u tome zainteresovane Englezka, Francuzka i Njemačka, jer posjeduju golemu izvoynu trgovinu. Sredozemni je svijet, bio tim državama s tog pogleda najvažniji. Već od preko četrdeset i pet godina vidimo kako se ono, tuda sve to većma učvršćuju, sredić krug svojih interesa i predobivajuć za njih urodjene žilve.

Mislilo se je, da će ta politika uništiti muslimanska plemena i da će sudbina evropske Turske, Egipta i Tunisa stići također i Tripolitaniju i Maroko. — Nasuprot muslimanski je svijet u tim državama danas jači nego li je bio pred 25 godina; Evropa sama svojim unutarnjim utakmicama doprinela je toj njegovoj jakosti. Proteccionistički sistem, umjetni napredak obrta kod svih naroda u Evropi, koji je nastao uslied raznih tarifa i carina, bijaše uzrokom, da su se muslimanske države ne samo o- dežale, već i napredovale.

Poslo su evropske narodnosti, poglavito one u Austriji, Ugarskoj, Rusiji i Italiji morale malo po malo sustaviti plovanje eksportne trgovine onih triju država t. j. Njemačke, Englezke i Francuzke, naravno je stvar, da su te države, a osobito Njemačka, koja je zadnja stupila na veliko industrijalno poprište, morale svrnuti svoj pogled na muslimanske države sredozemnog svijeta.

Od tog doba, i radi tog razloga industrijalne države velikom brigom bdiju nad svim pojavama u muslimanskim državama. Njemačka politika ide poglavito za tim, da muslimanima pokaže i da ih uvjeri, kako je Njemačka prijateljica Islama, da ona brani muslimanske interese, a sve samo za to, da na taj način osjigura i učvrsti svoj trgovačku politiku i da omogući njemačkom kapitalu prodiranje u muslimanska područja.

Radi toga je danas baš na dnevnome redu i Maroko. Njemačka hoće i njemu da pokaže, da je sredozemna vlast i prijateljica njegova. Francuzka doduše nema ratobornih namjera proti Maroku, ali muslimani uvijek strepe za svoj politički i religiozni obstanak; a treba znati, da je marokanski sultan nakon carigradskoga prva ličnost kod muslimana. Njemačka je, znajući sve to, znala pripisati Francuzkoj agresivne namjere t. j., da kani napasti i osvojiti Maroko, a onda je muslimanima prisapnula, da ce ih ona braniti i obraniti.

Tako se najlakše razjašnjuje uzrok i svrha onom putovanju cara Wilima u Tanger. — Ovakova politika mogla je naravski, da postane pogibeljna. Pa u koliko vidimo, rek' bi, da je i postala, jer je eto izazvala marokansku konferenciju, na kojoj mora da se izglade sva nesuglasja medju zainteresovanim državama, mora da se nađe put i način, kako da njihovi interesi ne dodju u međusobni sukob.

Hoće li konferenca u Algeirasu uspijeti da sve to izgladi i uredi? To je veliko pitanje, na koje se ne da odgovoriti, o kojemu ce se baviti dugo vremena odaslanici država: a na koje će nam odgovoriti tek budućnost.

NAŠI DOPISI

Split

Na 7. tek. mj. bijašu uređeni izbori za izaslanike mjestne kotarske bolestričke blagajne, kojoj je pročelnikom g. J. Miotta već od 16 godina. Miotta je poznat sa svoga čestoljublja i sa svoga pokornstva vladi. Gdje se god radio o kojemu povjerenstvu za poreze, on je uvijek opredjeljen od vlade, igrao glavnu ulogu i nastojao, da se ti porezi povise, i tako je narod morao svjedjer plaćati sve to veće poreze njegovom zaslugom. Za te zasluge dobio je on otrag godina i odlikovanje — križ za zasluge kao uzoran upravitelj!

Uvijek je znao strastveno izdicati svoje strancarstvo, svoje talijanstvo, mrzeći u duši i u djelu sve, što je hrvatsko. Javnosti je pak u obće poznat i radi svoje despotatske naravi. Pri lećnik bolestričke blagajne bio je Dr. Juraj Buić, pa nešto je uvijek službeno dopisivao hrvatski, g. Miotta učinio je sve moguće, da ga se rieši, te ga zamienio sa Dr. Bochsichom — koji se je morao također odreći tog mjesta poslie malo vremena, jer je pročelnik nekako radnoj ruci sva njezina prava. Poslie Bochsicha došao je Dr. Arambasin, ali ni taj nije bio po čudi g. Miotta, te ga se riešio, a zamienio ga s talijancem Dr. Karamanom.

Javnosti je i svirše poznata pisanja u „Dubrovniku“ i u „Narodnom listu“, koju je izazvalo postupanje g. Miotta, te obrana otvora u „Dalmati“, za koju je, kako se veli, bolestrička blagajna potrošila nekoliko stotina kruna.

Radnička ruka počela je na to to s punim pravom vikati i dizati tužbe na pročelnistvo blagajne. Osim svaga toga postupalo se baš nehumanitarno s radnicima, tako da je većina članova radnika izstupila iz pročelnistva. Nepodpuno pročelnistvo, u manjini, ipak se i nadalje uzdržalo bez obzira na zakonske propise. Sva nastojanja, da se dođe do zakonitog upodumpjenja pročelnistva ostaše bezuspješna. Tada se ovdješnja savezna radnička skupina počela skupljati i tužiti na nadzornu vlast, kako pročelnik samosno svrši svoji službu. Sve to ostade glas vapajućega. Napokon na 7. tek. mj. bio je uređen novi izbor za daljnjih 5 godina. Imala se birati nova Uprava. Zakon propisuje za to 86 radnika i 43 poslodavca odnosno gospodara po § 29 b. pravilnika, dočim je pročelnik opredjelio da se bira samo 40 radnika i 20 gospodara po §. 29. a.

Uza svu to nezakonitost sa strane radništva nastojalo se, da se Miotta izbaci sa pročelnistva.

Radnici Hrvatske stranke ponudili su bili savez socialistima, ali ovi odbise kompromis premda su i sami nosili nekoliko radnika koji nisu socijalisti. — Autonomasi na to ponudili kompromis Hrvatima, i ovi su to prihvatili savim da se znalo da autonomasi nose Miotta. Radi toga kompro-

misa sa talijanima odnosno radi omraženosti Miotta mnogi se radnici hrvatske stranke susugoše, a mnogi glasovaše za socialiste samo da prestane Miottovo poslovanje.

Na taj način biše velikom većinom izabrani predloženici radničkog saveza, između kojih ima ih i iz svih stranaka, ali većinom socialisti. — Članova Blagajne ima oko 2800, ali kako smo rekli mnogi se susugoše. Najgore je prošla listina ziraženih stranaka, jer se tako htjelo od pristata ih istih stranaka, jer se nisu htjeli pokoriti kompromisu. — Savez je naprotiv uprav radi toga i uspio. Za obe listine glasovalo ih ukupno 442 i to za listinu saveza 369, a za onu ziraženih stranaka 173. Za listinu gospodara jednodušno je glasovalo njih 63, te je izabrano 40 radnika i 20 gospodara, kako je to odredio pročelnik.

Ukupno glasovalo ih je 505, a uzgelo ih se 2224. — Radnici su u obće dobro učinili, što nisu pristupili izboru, jer su tako doprineli, da padne onaj, koji ih je uvijek zancamirivao, dapače tlačio.

Prema tome paša Miotta nije više gospodar kotarske bolestričke blagajne u Splitu.

GOSPODARSTVO

Vlada, mi i filoksera.

Povraćamo se na ovo pitanje, jer nije nikad dosta, da se o njemu razpravlja. Filoksera se kod nas širi takovom brzinom, ko što nigdje još do sada; do pet šest godina mi u našem šibenskom kotaru željeti čemo grozd grožđa sa domaće loze. Dok filoksera tako hara i vrši svoju bezmilošrdja, dole i mi i mlodivost vlada, ko da ne vjerujemo, moći, koju filoksera ima, te i ako ne stojimo prekrštenih ruku, svakako ne spremamo se na odlučnu borbu proti njoj. Na žalost još i danas naći čemo mjestu, u kojima stanovnici ne vjeruju, da se filoksera sama po sebi širi, kao i takovih i to u zarazenim predjelima, koji još i danas sade domaću lozu. Da narod još nije „svjetstvan moći, koju filoksera ima, tome su većinom krivi putujući učitelji, jer narod bar teoriotično ne poučavaju o njenom nevidjenom razplodivanju. Znamo, da će nam se ovdje predbaciti, da su oni bili tako počeli, pak onda da ih se je korilo, da teoristu. — Oni se nemaju na to osvrtni, već vrbi ono što im savjest nalaže i što je za dobro naroda. Hilo bi željeti, da opet započnu, jer smo uvjereni, da je to još jedini način, koji će mnogo doprinieti, da narod, upućen o da sada nevidjenom i nečućenim razplod filokseru, počne ozbiljno misliti o budućnosti svog vnovgradarstva, a tim i i svog blagostanja.

Ovih dana obašli smo neke predjele našeg kotara, koji je filoksera zarazila otrag 4-5 godina i vidjeli smo do duše liepih i zornih vinograda, koje je amo tamo vlada podigla, kao i onih privatnih posjednika, ali ipak moramo i ako zalostnim srecem utvrditi, da nas ukupno uzeto nije zadovoljio način borbe, koji su dotični stanovnici odabrali, da srbuju filokseru. Zemlja se ne priredjuje kako treba, jer se mjestimice krči motikom posve plitko kao za blitvu. Loze se sade nikako, a oko njih se sije blitva, fažol i kupus. Pitate li seljaka, zašto to radi, odgovara vam: Gospodina, asta bih jeo, ja i obitelj mi? Zasto ne krećis malo dublje? Eh gospodine, dobro da je i ovako. Još smo opazili, da narod malo pazi pri izboru loze. Naći čemo predjela i vrsti zemlje, gdje je zasadena po svuda samo jedna vrst loze, a i ta ne baš najprikladnija za dotičnu vrst zemlje. Sve ovo zadaje bojazan, da nam narod zdvaja, a da zdvaja svjedokom je i mala količoka zasadenja zemljišta naprama velikoj zarazi filokseru u našoj zemlji. Ovo zdvajanje zahvatilo je na žalost negdje cielu porodicu, a i čela, te bi moglo donieti uzasnih posljedica, ako se proširi. Kako smo gori vidjeli narod u malo zarazenim, a i u nezarazenim predjelima

ne vjeruje moći filoksera i za to se ne sprema, da ju dočeka, a u savim zaraženim baca se u očaj. Dva zla, jedno gore od drugoga. Da se oba zla uklone mi mislimo, da bi se osim onoga, što rekospo, imalo još preduzeti i ovo:

Vlada je doduše upričila do sada dva izleta za vinogradare iz neokuzenih predjela u Novalju, a jedan u Vranu, a to da im zorno pokaze nasade američanskih loza i uzorne vinograde, ali na žalost ovi izleti nisu donijeli žudjena ploda, a to s razloga, što bi vinogradari upali u more jada Novaljskog polja, promišljajući na žas, što ga je filoksera tamo počimla. Njihovu bi maštu zaokupila pomisao, što će biti od njih, što će biti od njihovih krša, koji su ih stali doista truda, kad se u nje uvuče filoksera? To čove misli bacale su ih u zdvajanje i pod ovim dojmom ne bi vidjeli ništa.

Kad bi došli na Vranu, vidjeli bi onu tustulju zemlju, a i tu bi opazili kako loza bliedi i pomislili bi, ako ovdje o ovakovo zemlji loza nema prave svoje kljce, kakvo će je ona dobiti u nekavom krsu. S ovim izletima mjesto da ih se obotri bacalo ih se je u očaj, tako, da kad bi se povratili kući i kad bi ih se pitalo, gdje ste bili? odgovorili bi vam: U nevojni, mjesto reći u Novalji.

Što bi se dakle u ovom pravcu imalo poraditi? Mi mislimo, da bi ovome moglo mnogo koristiti, kad bi se još ove godine u pr. u Šibeniku priredila izložba grozdja na američanskim podlogama i s domaće loze i to iz okuzenih predjela. Uz svaki izložak na američkoj podlozi imao bi stajati onaj s domaće loze, a u obziru skrivanja, na kojoj osim imena i mjesta posjednika imalo bi stati ime američke podloge, ime domaće loze, kojom je bila navrnutu, godine starosti navrta, je li na suho ili zeleno navrtaj učinjen, vrst zemlje, te poprični rod sa pojedinog panja itd. Ova prispodba mnogo bi doprinela, i rasprišla bi mnogu sumnju, koju još vinogradari imaju o američanskim lozi i potakla bi ih na što uztrajni rad.

Kad bi pako bila i po koja mala nagrada, recimo od 10-20 K bilo bi i još bolja. Svakako cilj bi morao biti samo poučan i imao bi se izbjeći svaki suvišan trošak. Mi smo uvjereni, da bi o. a. kromne izložbe postigle svoju svrhu, a to, jer nas je izkustvo to naučilo, a potvrdilo se nam i ona dvie izložbe grozdja s domaće loze, što ih je „Kotarska Gospodarska Zadruga“ Šibenska bila priredila u vrijeme svoga rada. Nastavit ćemo.

DOMAĆE VIJESTI

Današnji broj prišljeno smo izdati na po arku, jer je tiskarica nenadno ostala bez dovoljnog broja slagara. — Ovo je uzrok i zakašnjenja.

Uprava „Hrvatskog Školska“ imala je prokšinoć svoju sjednicu, na kojoj se je napravio konstituirala. Starješina je Dr. Ivo Krstelj, podstarješina Dinko Sirovica, tajnik Josip Karadžole, blagajnik Vladimir Kulić, a poslovodje ista Zorić, Kresimir Novak i Stjepan Stošić. — Na istoj sjednici odlučeno je, da se veliki krabuljni komitirani ples „Hrvatskog Školska“ priredi u sobota na 17. veljače. Opređen je u tu svrhu odbor od 11 lica t. j. od gg.: Krstelj Dr. Ivo, Smolčić Dr. Vinko, Drinković Dr. Mate, Karadžole Josip, Matačić Andrej, Kulić Vladi, Sirovica Dinko, Blažević Ante, Meichsner pl. Hektor, Matačić Justo, Stošić Štepe, i Novak Kresimir, kojemu je povjerenja skrb nad uređenjem i pripravljanjem svega, e da taj ples izpade što ljepše.

Članovima tog odbora gg. Dr. M. Drinković, Dr. V. Smolčić i Ant. Matačić povjerenja je lutrija, spjevana s ovim plesom. Oni će uzeti stvar u svoje ruke i paziti, da bude sve izvršeno u potpunom redu, na obće zadovoljstvo.

Ur-diski sve tako uprava je sigurna, da će i ovo odlični školski ples uspjeli krasno i da će se za lutriju poitrovno zauzeti svak, koji ljubi naš „Hrvatski Školski“.

„Hrvatska (pravaška) Čitaonica“ priredit će svoj društveni ples na 24. veljače.

„Učiteljski Glas“. Izašlo je prvi broj VIII. tečaja ovog glasila „Saveza dalmat. učitelja“, kojemu je sad urednikom naš sugradnjak, učitelj na građanskoj školi, g. Dinko Sirovica. Evo mu sadržaja: „Dvie riječi“, „Poslie potvrde“, „Obrađba estetično-etičnih štiva u pučkoj školi“, „Naš narodne vezilacke tehnike“, „Empirizam pri pouci i uzgoju“, „Jes nešto o čistoci“, „Črtanje u našim pučkim i građanskim školama“, „Viestnik“ i „Poruke urednika“.

Željezničkoj stanici u večer je prava pogibeh pristupiti. Put, što vodi do nje uručan, a pred njom podupni mrak. Obdan će na zgradi doduše vide dva liepa fenjera, ali oni u noći ne svietle. — Ne pojмимо ovakovo skrtarenje, jer to štednjom ne možemo nazvati, pa za to upozorujemo gosp. predstojnika, da bi bilo već skrajno vrijeme predrestiti ovakove tužbe doličnom i dužnom razsvjetlom prostora pred stanicom.

Na našem poreznom uredu opremanje strana silno zapinje. Ina ih, koji moraju za malenkost izgubiti ondje u uredu cielo jutro, a to sve s toga, što je malo činovnika, a posla i premnogo. U obće taj se nedostatak opaža kod raznih ureda, ali najviše na poreznom uredu i na našoj upravitoj pošti, gdje se još ništa nije u tom pravcu učinilo uprkos svim javnim i privatnim tužbama. Povratit ćemo se na stvar potanje, a za danas još jednom upozorujemo dotične nadležne vlasti na ovo, što rekospo.

Fra Barisa Adžija, župnički pomoćnik u Vatrošu, krenuo je na svoje novo opredijeljeno mjesto u Imotskomu. Kroz trogodišnji svoj boravak u Šibeniku bio je stekao ljubav župljana i prijateljstvo svih čestitih, jer se i sam izvioe svak svoje dobrotom, značajnošću i svojim žarkim otčebeništvom. Kao naš sumišljenik doživio ih je i gorilih, a najzad eto dobio i neželjen preneštaj. To ga ipak ne će smesti, jer se onakovi ne daju. — *Fravaru, sed non flectat!*

Mi mu u novom boravištu želimo svaku sreću, a nek bude uvjeren, da će ga se ovdje rado i mlo sponinjati svi oni, koji ga poznaju.

Ugledan obćinac moramo i opet upozoriti na ružni obćinac, da se gradsko ulice metu ured biela dana. To je baš zazorno, jer škodi zdravlju i upada silno u oči i nještanim, a kamo li ne će strane svijetu. Nek se to obavlja rano iz jutra, ili, kako već jednom preporučimo, obnoć, ali nikako preko dana. To nije teško, pa da i je, što je ružno treba svakako ukloniti.

Ubo čerjoka mjesto zeca. U Murvici kod Zadra koncipient financija, odjediništva R. Rossini, sin pok. ubivenog financ. ravnatelja Rossina, bio ovih dana u lovu. Na lavč pa podigao se stari Joso Surača koji je spavao, a Rossini, misleći, valjda da je izkočio zec, sasno unj sašao i usmrti ga. — Vodi se iztraga za prekraja.

Jeak kod oružnika. Njeko naše novine su još pred koji mjesec pod izvjestno znale, da su oružnici počeli dopisivati sa vlastima hrvatskim jezikom. Mi smo taj glas naših tobože upućenih novina odmah oprovrgli, ali se on ipak širio. Zašto, ne znamo. Mi i opet kažemo, da nije istina da oružnici dopisivaju sa vlastima hrvatski, nego njemački, a nadodajemo da je ovih dana sa sjevera doletjelo u Dalmaciju nekoliko ptica u oružničku službu, a nijedna nezna nego samo njemački govoriti. Za hrvatski se i ne pita. Neka ovo zapamte one naše upućene novine.

Kretanje u luci od 13-17 tek. Osim redovitih parobroda pripisali su u našu luku parobrodi: „Taormine“ iz Barlete i „Gaurizi“ iz Metaka po dva, te brodovi „Buona fortuna“ iz Pesara kroat opeka, „Risorta Giulia“, „La Speranza“ kroatu ugljen, „Evangelistina“ grčka skuna pripjela iz Ravne, a krea u Crnici karbur za Pireo.

U nedjelju 14. tek. bila je glavna redovita skupština „I. seoskog hrvatskog Školska“ u Mandalini. U upravu za god. 1906. birani su: Vukšić Ante Iv. starješina, Mrša Krsto podstarješina, Vlahović Ante tajnik-blagajnik, Mišura Vice vodja, Vukšić Luka i Belamarić Šime poslovodje.

Ozvolovljeni glavari. Na 7. tek. obdržao se je u Privč-Šepurini seoski zbor da odabere novu nještnu upravu; glasovalo se sa ceduljicama. Odabrani su većinom glasova, za trojku glavara: Toma Vlahov p. Petra, Šime Kursar Tomin i Cvjetko Mišura p. Mate; a za trojku pristava: Ivo Antulov-Fantulin p. Štepe, Ivo Antić p. Andrije i Ignacij Paškov Matin.

Čujemo, da je ovaj izbor, koji se u najboljem redu i miru obavio, nenilio ozvolovljenje današnjeg glavara Poluša, poznatog borca talijanske stranke iz dobe Šurijinog pašovanja u P. Šepurini, a sada pazničkog slugu go-para zlarinskog načelnika Marina, tako da je buduć mu omiljela glavarska stolica, na kojoj bi, sa posebnih razloga želio i smrt dočekati, upregao sve svoje sile, kako bi izbor uništio i izposlovalo, da imenovani čestiti seljani ne dobiju dotične seoske časti, prem da je i ako teškom makom, o podpunju točnosti i redu zapisnik izbora vistaručnim potpisom potvrdio. — Na zdravlje mu bilo!

Trgovacke komore. Primili smo na prikaz djelo „O ustrojstvu i djelokrugu trgovačko-obrt-ničkih komora“ sastavio Peroslav Paskievic-Čikara, zamjenik tajnika zagrebačke trgov-obrtičke komore u Zagrebu. — Ciena K 1:50 p.

Naslov djela kaže mu i svrhu. Tu se naime obširno tumači što je svrha trg-obrt. komora, ka-

ko se trgovci imaju s njom da služe, ako će da pomognu selji i obćem interesu svoje zemlje; nadalje se crta povijest komora, način njihova sastava i djelovanja, donosi zakon i naredbe o tom, koje je pisac razjasnio svojim komentarom. Konačno se navadaju još razne praktične upute i savjeti za trg. svijet. Ovo je prvo djelo u našoj strukovnoj literaturi te izdano u svrhu, da se zanimani krugovi što bolje upoznaju sa institucijom trgov. komora, koje u narodno-gospodarstvenim prilikama igraju važnu ulogu. U knjižici uzet je obzir i na dalmatinske komore, pa će s toga i našim trgovcima i obrtnicima moći dobro da posluži. Ovo djelo našeg prijatelja daje nam povoda, da prožborimo o dalmatinskim komoram obširnije, a to ćemo učiniti u dojučem broju našeg lista.

Slagareki štrajk u Splitu. Javlja nam redakcija „Slobode“: 1. januara o. g. nastao je u Splitu obći slagarski štrajk, koji će po svoj prilici potrajati još nekoliko dana. Zbog toga ne izlaze nijedne mjestne novine. — Netom prestane štrajk „Sloboda“, će opet redovito izlaziti i nastojat će, da naknadi predprijetka za sve ovo zadoćenje. —

Čudna podvornica. Javlja nam iz Vodic, da je njihova obćina postala podvornicom glasovite braće Šain. Poznato je, kako mladi hrvati razkućio Iv. Lasana odievši mu kuća i kućiste, čitav posjed, da je mjeseci i mjeseci sa ženom i djetcom, izloženi svakoj nepogodi vremena, spavao u bačvi na sred Vodića. A jer mu Lasan ostao još dužan, milostivo hlvarsko arec, da dodje do svoga, imalošto ga obćinskim poljarem, te mu od plaće zamaštvalo. A kad mladi hlvati bi namirne, Lasana ovih dana proćeralo bez uzroka iz službe, jer starijem hlvarskom brata, dvogodišnjem vladinom upravitelju, a sadašnjem načelniku jedna vjerjesia u opasnosti. I ovaj dužnik bit će imenovani poljarem i zamaštvat će mu se dug od plaće. Braća hlvari: Srećko i Andrija ne puštaju da im zrnce propadne s podvornice; sve mora sprovoditi u njihov hambar. Evala vladi koja im pomogla!

Popolnočna predstava. Mjestno kazalište bilo je živo i razsvjetljeno sve tamo do dšie ure po ponoći. Jedan od upravitelja, g. Mazzoleni, znatiželjan što se i kako se predstavlja, pošao sa stražarima, da vidi tu kasnu predstavu, ali kad došao na binu, našao samo prazne butlje raznog pića, a predstavljačii predstavjačice odskakali u noć kroz pobočna vrata.

Zadnji „Narodni List“ bavi se u uvodniku obranom Zem. Odlora i tom prigodom i nami odgovara glede jednog našeg prigovora zemaljskom odboru. Mi ćemo se drugom zgodom ovim pitanjem pozabaviti. Opažamo za sada samo, da je naš prigovor posve temeljit.

Jedna opazka. Iz okolice nam pišu: „Hrvatskoj Krmini“ izašlo pismo gdje Kumčić, da je brat D. ra Jozefa, Koli Frank, nazad desetak godina pokrstio se. Suvišno je bilo javljati, jer je svaki sprovod javan, pa je „Hrvatska Kruna“ mogla jednostavno obznaniti, je li Franka sprovodio katolički pop ili rabin.

„Bhač“ hrvatsko drživo za iztraživanje domaće povjesti u Splitu. Imalo je svoju XII. glavnu godišnju skupštinu na 30. prosinca 1905. u dvorani „Obćinskoga Doma“ pod predsjedanjem monsig. Bulića. Iz izvještaja društvene uprave doznajemo, da se je i ove godine znatno povećala zbirka hrvatskih starina. Bila je naime porušena nova crkvice u Bihacu sv. Marte iz XVII. v. U zidovima te crkve, koja je djelomice sagrađena materijalom stare crkve, našlo se je do 46 epigrafičkih, što većih što manjih, što maljušnih komada i do 109 arhitektonska komada. Između toga ima nekoliko novih nadpisa, a neki su bili popunjeni. Najznamenitiji je onaj kojim se je popunjilo ime crkve Almficaco (Mjartae).

Uza sav nemar obćinstva za ovo društvo, koje je zaslužilo bolju pažnju, financijsko stanje ipak ne nazaduje, jer se potrošak ograničio na najnužnije potrebe.

U upravu za god. 1906. bili su opet birani: Predsjednik mons. Bulić, podpredsjednik V. vitez Milić, narodni zastupnik; blagajnik prof. Iv. Benzon; čvar Dr. Eduard Karaman i tajnik prof. Jos. Barać. U strukovni odbor; birani su opet prof. Ante Bezić i prof. Bane Popović. Članovi redoviti ovoga društva plaćaju 6 kruna na godinu.

ZADNJE VIJESTI

* Zadnji obruk od 350.000 lira, što ga turska ima plati Rusiji u ime ratne odštete, a iztekao je na 14. t. mj. nije još sasvim sakupljen. Porta se briga, da nadje još potrebiti novac i jamči, da će izplata sliediti točno i podpunu.

* Oprovrgavaju se vesti o odstupu srbskog ministarstva.

* Objelodanjena je kinesko-japanska nagodba. Osim poznatih odredjenja, ima u njoj tajna klau-

zola, koja zabranjuje Kim dopustiti bud kojoj vlasti da se bavi pitanjem gradnje željeznice Kirin-Ciang-čin i Simming - Mukden. Vidi se, da iztočno azijsko pitanje nije još konačno riješeno, i da se ne pomije jedino radi namna ustajljenih Rusiji. Kina je odlučila otesti se što prije svakog tuđnjskog upliva.

* U Italiji pokret za obće izborno pravo napreduje, te se u tu svrhu drže i držat će se još mnoge skupštine.

* Beč je za postradale od potresa u Kalabriji sakupio preko 100.000 kruna.

* Japan gradi u Kure veliku vojnu glemiju od 20.000 tona.

* Savoz druge mirovne konferencije u Haagu sliedit će kasnije, nego se mislio, a to da se uzumog prije sakupiti međunarodna konferencija u Ženevi za reviziju nagodbe god. 1864.

* U Solunu uzpćen je jedan srbski fratar s brda Athosa u sumnji da je vodja jedne revolucionarne čete.

* Prošla je revolucija ili građanski rat u republici San Domingo.

* U Teheranu i Seislanu u Persiji buknuła je kuga.

* Francuska je akademija primila svog novog člara bezsmrtika Stjepana Lamy.

* Započeli su izbori za parlament u Engleskoj. Po prvim uspjesima vladina stranka nada se pobjedi.

* Loubet je izjavio, da se ne bi podnipošto primlo opet predsjedništva republike.

* Republika Argentina zamilila je papu, da joj dodiel kardinala domaće krvi, e da tako bude u tome izjednačena s Brazilom. U budućem konistoriju sva je prilika da nadbiskup Buenos-Ayresa bude imenovan kardinalom.

* Talijanski parlament otvorit će se opet na 30. t. mj.

* Između Francuske i Venezuele prekinuti su diplomatski odnošaji. Francuska flota krećula je put Venezuele.

* U Panami je buknuo veliki požar.

* Vjest o atentatu u jednoj sobi dalmat. Namještništva bila je odmah oprovrgnuta i ispravljena tako, da je već opisani čin uzlesedio slučajno bez ikakve zle namjere, te da upotrebljeno sredstvo nije moglo ništa naškoditi.

NAŠE BRZOJAVKE

PETROGRAD, 17. Zdravlje ministra Witte-a nepovoljno. Zadnji događaji djelovali su nanj silno.

SOFIJA, 17. Trgovacki odnošaji Bugarske bili su uređjeni; isto je tako urinjeno i sa strano Srbije.

MADRID, 17. Španjolska namjerava poostriiti kazneni zakon u pogledu prestupaka proti domovini i proti vojsi.

LONDON, 17. Do jučer izabrano je na izborima za parlament 99 liberala, a 29 unionista.

BEČ, 17. Ministarstvo je više zaključilo odkloniti pitanje carinske zajednice.

BEOGRAD, 17. Nije izključena mogućnost, da se što prije uzpostavi opet carinski savez između Srbije i Bugarske.

BEČ, 17. U današnjoj audijenciji kod kralja Fejerjary ima da izviesiti o uspjesima posljednjeg pokušaja za uzpostavu mira.

HELSINGFURS, 17. Štrajkarski pokret ovđe je prestao.

ALGESIRAS, 17. Prava sjednica Marokanske konferencije trajala je samo pō sata. Predsjednikom izabran je vojvoda Almadovar.

BRNO, 17. U ovdješnjem moravskom saboru prihvaćen je proračun.

Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarica Ivan Štaglnat — Šibenik.

Gospodinu

JOSIPU SALVI-U

ljekarniku

Drniš

Šibenik, 1/8 1906.

Mnogogodišnje izkustvo i u bolnici i u privatnoj praksi izvjerilo me, da su Vaše crvene pilule najbolje sredstvo, što ga do sad pri ruci imamo, proti groznici. Srećna kombinacija, jakost doziranja i blinskih amara daju sigurni i brzi uspjeh kod akutne i kronične infekcije, kao također kao profilatino sredstvo. — A nije čudo, jer što god se reklo, kinn ostaje uvijek jedini pravi specifičan protimalariji, a arsenicim ima svoju dobru i lošu stranu. Za to vam mogu samo podlađiviti, što ovoga niste upotreblili.

S odličnim štovanjem
Dr. FILIP SMOLČIĆ.